

*Церква має виступати
посередником між державою
та суспільством.*

**Митрополит
Володимир Сабодан**

Тисячі років існування людської цивілізації державні та релігійні організації діяли пліч о пліч, формуючі системи публічного управління, які ефективно сприяли розвитку, як окремих країн, так і людства в цілому. Саме релігія виступала в ролі духовної основи суспільства, формуючи також ідеологічний базис систем публічного управління. В надрах релігійних вчень (теології) також гартувалися ідеї сучасної світської науки і політичних ідей, в тому числі демократії, правової держави й громадянського суспільства. Тому, на відміну від атеїстичної доктрини “наукового комунізму”, сучасна атеїстична ідеологія світської держави провідних демократичних країн з розвиненим громадянським суспільством не відкидає релігійної духовності, не лише декларує, а й гостро усвідомлює ефективність її взаємодії з новаторським потенціалом публічного управління в процесі зміцнення ідеологічних засад держави й громадянського суспільства [32].

Духовно-ідейні засади держави
й громадянського суспільства

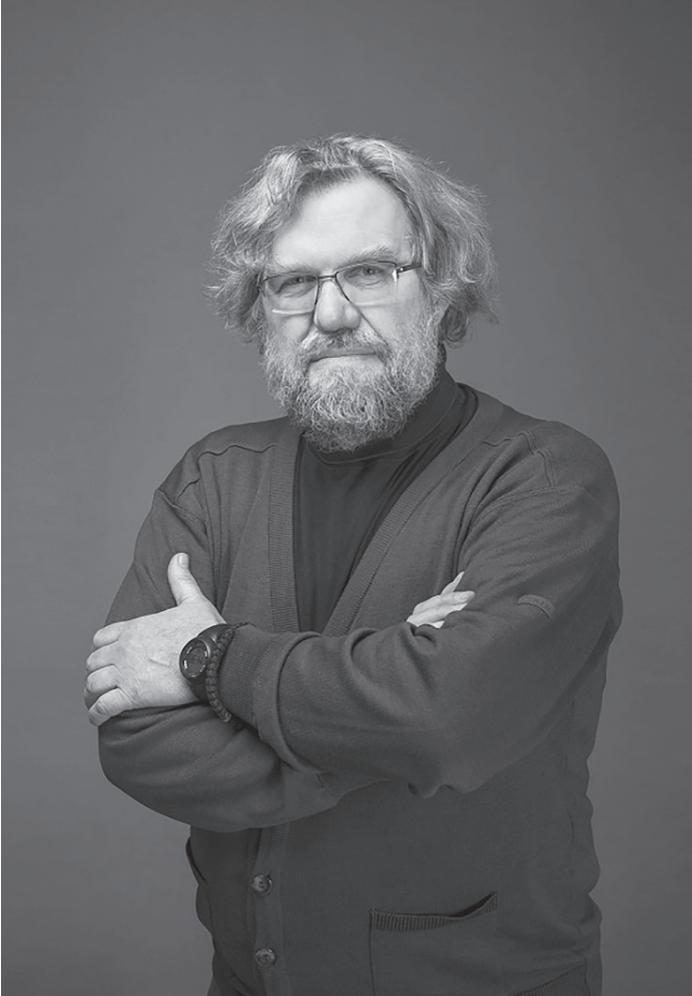
Церква як потужний інститут громадянського суспільства, спираючись на теологічні вектори розвитку спільноти, етику, мораль, допомагає сучасній людині позбутися ненависті, ворожнечі, націоналістичного радикалізму, зберігаючи ідеали гуманізму, любові, добра, милосердя, прощення, турботи і соціальної роботи. Протопресвітер Михайло Димид наголошує [11, с. 83]:

“Україна має чудовий шанс побудувати більш справедливе суспільство на основі християнських цінностей. Коли українці говорять про європейський вектор розвитку, то вони передусім орієнтуються на Європу як на християнський континент”.

Тому розбудова громадянського суспільства України надалі потребує активного розвитку державно-церковних відносин. Усвідомлюючи цю потребу ще на зорі державної незалежності: “Верховна Рада України від імені Українського народу — громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаю-

Володимир Сабодан (2035–2014),
предстоятель Української православної церкви,
митрополит Київський і всієї України

Протопресвітер
Михайло Димид

чи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та майбутніми поколіннями” [25] прийняла Конституцію України.

Тим більш актуальною стає державотворча роль церков та релігійних організацій в умовах російської військової агресії, яка різко загострила питання національної і релігійної ідентичності, духовних цінностей гуманізму, вільного мислення, свободи, громадської довіри та взаємної відповідальності церкви і держави.

Від духовної місії церкви безпосередньо залежить ефективність реалізації ідей гуманізму, культури, соборності, демократії, плюралізму, забезпечення свободи слова і віросповідання, патріотична стійкість громадянина в умовах будь-якої агресії та зміцнення довіри громадян до інституційних питань розвитку громадянського суспільства України.

Актуальність теми також зумовлена тим, що саме християнські церковні громади України стають активними суб'єктами розвитку громадянського суспільства, соціальної і гуманітарної політики держави, беруть активну участь у формуванні духовної комунікації з суспільством, освіти, соціального служіння, волонтерства, міжнародного співробітництва та інформаційного свідчення про духовні ідеї й цінності християнства.

Проблематика вивчення християнської теології (богослов'я) в контексті публічного управління набула особливої актуальності в умовах процесів глобалізації та інформаційної відкритості сучасного суспільства. Наукові дослідження філософів, як релігієзнавців, так і теологів, а також соціологів, політологів й представників інших соціальних наук акцентують увагу на необхідності поєднання духовно-релігійних, культурно-історичних, комунікаційних та інституційних механізмів християнської місії у процесі формування публічної політики Української держави.

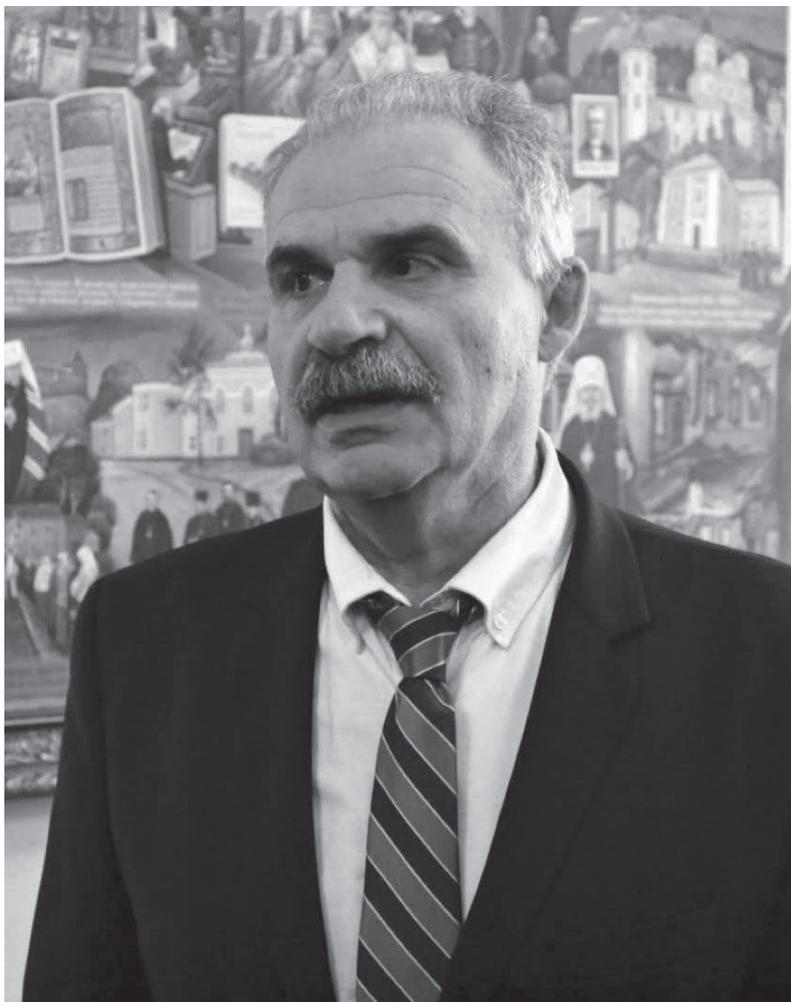
Вітчизняні філософи-релігієзнавці та історики: Віктор Бондаренко, Юрій Решетніков, Віктор Єленський, Віктор Войналович, Микола Головатий, Анатолій Колодний, Людмила Филипович, Оксана Горкуша, Олександр Саган, Адрій Смирнов, Петро

Віктор Бондаренко

Юрій Решетніков

Віктор Єленський

Віктор Войналович

Людмила Филипович

Анатолій Колодний

Олександр Саган

Петро Кравчук

Андрій Смирнов

Кралюк та інші [8-9; 14; 23; 26; 35-37; 40-41] визначають соціальну і духовну місію українського християнства як складову системи національної і духовної безпеки України, що забезпечує стійкість українського народу та довіру релігійних організацій до державних інститутів влади. Сучасні підходи до християнської теології спираються на міждисциплінарні зв'язки, що поєднують публічну, політичну теологію, соціальне вчення церкви, політологію і публічне управління, а також стратегічні комунікації сучасних християнських церков. У своїх працях науковці обґрунтовують, що впровадження інновацій в систему християнської комунікації підвищує інституційну спроможність релігійних громад, забезпечує прозорість публічного управління в державно-церковних відносинах і сприяє досягненню духовних цілей християнської місії. Християнська церква розглядається науковцями як інструмент духовного управління, здатного впливати не лише на внутрішнє духовне життя християнина, а й на політику, економіку, культуру й соціальні процеси буття сучасного людства через формування довіри до Бога, церкви, відкритості релігійних громад до реальних викликів сьогодення та ціннісну ідентичність особистості. На їх переконання, християнська комунікація виступає цілісною сис-